

sere, ved selvfølgelig også, at en skuespiller sjældent er tilfreds og lykkelig, men præges af den evige kamp og stræben, der er teatrets væsen.

Bogen har gode billeder og godt person- og titelregister. Den læses med interesse og har bud til både de mere indviede og til de læsere, der ikke ved så meget om dansk teater i den omtalte periode.

Ny Paludan-Müller

Lise Svanholm: *Agnes og Marie*. (Gyldendal, 1991). 298 s.

Det er en glimrende bog, ikke til at slippe, jeg måtte stå op om natten for at læse videre. Den taler måske særlig til en medsøster fra en senere periode, for der er kvindesag og kvindestof i de breve, som Lise Svanholm har udgivet og forsynet med en indledning om de to hovedpersoner og deres ialt tre ægte-mænd.

Agnes Slott-Møller og Marie Krøyer-Alfvén mødtes tidligt, og et venskab bestod livet igennem ofte i svære perioder.

Agnes og Harald Slott-Møller holdt sammen i et ubrydeligt fællesskab, ægteskab og venskab, de støttede hinanden og ønskede gensidigt det bedste for den anden part. De havde det økonomisk meget hårdt og måtte næsten forære billeder væk for at få til det aller-mest nødvendige. Agnes har tydeligt beundret den smukke og talentfulde Marie, og sidstnævnte var på sin side rørende overfor Slott-Møllers. Hun sender penge, børnetøj og andre gaver og taler godt for de mennesker, der til-deler Agnes Tagea Brandts rejselægat. Hun er fuld af medglæde, når det går godt for veninden, »min bedste Ninne«, som de kalder hinanden.

Agnes må opleve en forfærdelig sorg, da hun mister en lille datter, der kun

blir et par måneder gammel. Den lilles død beskrives for Marie, så man næsten ikke kan holde det ud, og hun har styrke til at holde en tale til det lille barn, da det bliver begravet. I det hele taget er Agnes den stærke og den uforfærdede af de to kunstnerinder, hun holder af og holder ud, hvori nod Marie knuses af en uheldig og ulukkelig skæbne.

Marie Krøyer blev tidligt gift med maleren P. S. Krøyer, Søren som hun kalder ham. Hun blev en kær og elsket model for den store maler, men var selv lige så talentfuld, Lise Svanholm mener med rette, at hun kunne måle sig med Anna Ancher, hvad der bevises af bogens fine illustrationer. Men kvinders lod, – som man nok ved. Marie var et henrivende midtpunkt i det kønne hjem, hun havde stil og var desværre både hadet og misundt af andre kvinder. Der blev for lidt tid til maleriet, hun manglede selvtillid og kom så ud for, at Krøyer blev ramt af en alvorlig depression og indlagt seks måneder i Middelfart, hvor hun ikke måtte besøge ham.

Krøyers sygdom beskrives med sorg og medfølelse for Agnes, den kom helt uventet, og da han endelig var blevet rask, tog Marie på en længere rejse, hvor hun til sin ulykke nødte komponisten Hugo Alfvén. Der opstod et forhold, som Krøyer håbede ville gå over, men da Marie fik en datter med Alfvén, blev ægteparret skilt, og resten er næsten lutter ulykke.

Det er for mig tydeligt, at Krøyer elskede sin kone, og at hun elskede ham, selvom hans sindssyge forskrækkede hende. Krøyer var et langt finere menneske end den upålidelige Alfvén, og de mange år i Sverige, hvor Marie blev boende også efter skilsnisen fra H. A. tog modet fra hende; hun følte sig gammel og træt længe før tiden, hun gemte sig i både virkelig og indbildt sygdom, en ren tragedie, når man læser de man-

ge breve. Datteren fra første ægteskab tilgav ikke sin mor, de sås så godt som ikke, og for den yngste datter var hun nok alt for trist.

Trods denne jammer er brevene bevis på et varmt og begavet menneske, der aldrig kom til den fulde udfoldelse. Man føler med de to veninder, hvoraf den ene rider stormene af, den anden knuses.

Det er typisk for tiden, at både Agnes og Marie ønskede sig en søn, fordi en dreng har det så meget nemmere, er mere velkommen i denne verden. Vi er da kommet videre ...

Ny Paludan-Müller

Tage Kaarsted: *For Videnskab Og Kunst 1841-1991*. (Odense Universitetsforlag, 1991). 395 s.

Bogen er vægtig i det ydre format, man

aner guf om videnskab og kunst, men skuffes. Indledningsvis får man en udmærket artikel om Chr. VIII., der indstiftede Ingenio et arti, men kommer man til sagen, d.v.s. de mange små artikler om medaljens bærere, så er det mere eller mindre tilfældigt, hvad Tage Kaarsted har fået med, man må på andre veje, hvis der skal forskes i de nævnte personer.

Enkelte har givet deres bidrag selv (fra selvbiografier indleveret til Ordensskapitlet), det gælder f.eks. Sam Bese-kow, der forståeligt er bedrøvet over, at han ufrivilligt kom til at forlade Det kongelige Teater. En kedelig og højst uværdig sag – for Det kongelige Teater.

Fejl kan nok ikke undgås, jeg faldt over, at en uheldig hånd har byttet om på Jonna Neiiendam og Tenna Kraft.

Ny Paludan-Müller

HÅNDBØGER OG HJÆLPEVIDENSKABER

Aksel Nellesmann, Knud Moscholm: *Latinskolelærere i Kolding indtil 1856*. Kolding, 1990). 96 s.

Dette er faktisk en lille oplagt sag, når man interesserer sig for skolehistorie og/eller personalhistorie i almindelighed. Bogen er bygget op som en registrant af levnedsløb blandt 'Hørere' ved Kolding Latinskole næsten helt tilbage til skolen første gang omtales i 1542. Som det hedder til slut i den kortfattede indledning: »målet har været at bringe en fortegnelse over lærerne ved den gamle Kolding Skole vedføjede de vigtigste personalhistoriske data«. Og det gør bogen så ved at bringe oplysninger om 134 mænd, der har været tilknyttet skolen i kortere eller længere tid.

Bogen bygger på de oplysninger, som det har været muligt at bringe tilveje om dette emne fra primære, samtidige kilder. Der er således ikke tale om en komplet registrant over samtlige hørere. Ligeledes er systematikken ikke udtømmende, hvad angår data for alle de registrerede personer. Det betyder, at registranten ikke er velegnet til kvantificerbare analyser af lærerkorpsets sociale forhold, selvom den indeholder et væld af oplysninger herom. Registranten giver ikke nogen fornemmelse for repræsentativiteten i det bragte materiale, hverken lokalt eller på landsplan.

Til gengæld giver registranten mulighed for at fordybe sig i en skolehistorie og i det sociale liv set gennem oplysningerne om en række af lærernes levned. Større kvalitative analyser på grundlag